

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇERİK

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ 2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	1
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	22

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	6
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	6
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7. DENETİM BULGULARI.....	9

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Akademik Personel Kadro Durumu.....	2
Tablo 2: İdari Personel Kadro Durumu.....	2
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşmesi.....	3
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşmesi.....	4

KISALTMALAR

KİK : Kamu İhale Kurumu

TL : Türk lirası

TÜFE : Tüketici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınmazlara Ait Değer Artırıcı Harcamaların İlgili Varlığın Kayıtlı Değerine Eklenmemesi
2. Üniversitenin Davalardan Kaynaklanan Borçlarının ve Yükümlülüklerinin Mali Tablolara Yansıtılmaması
3. Satılan Hurdaların Kayıtlı Değerleri Üzerinden Hesaplardan Çıkarılmaması

B. Diğer Bulgular

1. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tebirlerin Alınmaması
2. Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerine Ait Nihai Projelerin Bir Kısımının Yükleniciler Tarafından Hazırlanmaması ve Hazırlanan Nihai Projelerin Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması
3. Teknik Şartnamede Marka ve Model Belirtilmesi
4. Tek Kaynaktan Temin Edilen Mal ve Hizmetlere İlişkin Mevzuatın Öngördüğü Araştırmaların Yapılmaması
5. Üniversite Bünyesinde Kiraya Verilen Alanların Bazılarında İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Bulunmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Anayasa'nın 130'uncu maddesinde, çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin Devlet tarafından kanunla kurulması öngörülmüştür.

Eskişehir Teknik Üniversitesi 28.03.1983 tarih ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na 09.05.2018 tarih ve 7141 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi ile eklenen ek madde ile kurulmuştur.

Yükseköğretim kurumları için temel mevzuat; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu ve 124 sayılı Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'dir.

Yükseköğretimin amaç ve ilkeleri, yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayın, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esaslar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'yla düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun'un 12'nci maddesinde yükseköğretim kurumlarının görevleri sayılmış olup bu görevler; toplumun ihtiyaçları, kalkınma planları ilke ve hedeflerine uygun bilimsel eğitim-öğretim, araştırma, yayım ve danışmanlık yapmak, bu ilke ve hedefler doğrultusunda insangücü yetiştirmek, toplumun özellikle sanayileşme ve tarımda modernleşme alanlarında eğitilmesini sağlamak, üretimde artışı sağlayacak uygulamalı çalışmalarda bulunmak, bu amaçla döner sermaye işletmelerini kurmak ve bu faaliyetlerin geliştirilmesine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak olarak özetlenebilir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Eskişehir Teknik Üniversitesinin akademik yapısında rektörlük, senato, fakülte dekanlıkları, yüksekokul, enstitü, uygulama ve araştırma merkez müdürlükleri bulunmakta; idari yapısında ise üniversite yönetim kurulu, genel sekreterlik, daire başkanlıkları, hukuk müşavirliği ve müdürlükler yer almaktadır.

Üniversitenin üst yöneticisi olan Rektör Cumhurbaşkanı tarafından, dekanlar ise Yükseköğretim Kurulunca atanmaktadır.

Üniversite bünyesinde; 5 fakülte, 1 yüksekokul, 3 enstitü, 2 meslek yüksekokulu ve 7 uygulama ve araştırma merkezi, 22 birim/bölüm/koordinatörlük/ofis bulunmaktadır.

Akademik ve idari personelin sınıf, ünvan ve kadro dağılım bilgileri Tablo 1 ve 2’de yer almaktadır.

Tablo 1: Akademik Personel Kadro Durumu

Ünvan	Dolu Kadro Sayısı	Boş Kadro Sayısı	Toplam Kadro Sayısı
Profesör	174	54	228
Doçent	74	59	133
Doktor öğretim üyesi	202	113	315
Öğretim görevlisi	155	93	248
Araştırma görevlisi	123	115	238
Toplam	728	434	1.162

Tablo 2: İdari Personel Kadro Durumu

Hizmet Sınıfı	Dolu Kadro Sayısı	Boş Kadro Sayısı	Toplam Kadro Sayısı
Genel idare	137	159	296
Sağlık	9	19	28
Avukatlık	2	3	5
Eğitim-öğretim	0	0	0
Teknik	94	31	125
Yardımcı	61	31	92
Sözleşmeli	71	132	203
İşçi	449	0	449
Toplam	823	375	1.198

Üniversitede 2023 yıl sonu itibarıyla kadrolu akademik, idari (sözleşmeli idari personel dahil) ve işçi personel toplamı 1551’dir. Ayrıca Üniversitede 2 yabancı uyruklu akademik personel çalışmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli II sayılı cetvelin, (A) “Özel Bütçeli İdareler” bölümünde yer alan Eskişehir Teknik Üniversitesi, merkezi yönetim bütçe kanunu ile verilen hazine yardımı ve öz gelirlerini kullanarak giderlerini finanse etmektedir.

Üniversitenin ekonomik sınıflandırma açısından 2023 yılına ait ödenek dağılımının ve yıl sonu harcama gerçekleştirmelerine ilişkin tablo aşağıdadır.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşmesi

Gider Türü	Ödenek (TL)	Gerçekleşme (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
Personel Giderleri	644.031.054,94	641.304.809,65	99,58
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	105.647.000,00	103.404.130,90	97,88
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	114.874.042,15	104.207.605,44	90,71
Cari Transferler	33.073.753,76	31.822.073,69	96,22
Sermaye Giderleri	119.062.487,00	51.943.612,99	43,63
Sermaye Transferleri	-	-	-
Toplam	1.016.688.337,85	932.682.232,67	91,74

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 691.334.000,00 TL ödenek tahsis edilen Üniversite bütçesine yıl içinde 325.354.337,85 TL ödenek eklenmiş ve toplam ödenek 1.016.688.337,85 TL'ye ulaşmış olup ödeneğin %91,74'ü olan 932.682.232,67 TL kullanılmıştır.

2023 yıl sonu itibarıyla bütçe giderleri 932.682.232,67 TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçenin %91,74'ü kullanılmıştır. Personel giderlerinde 644.031.054,94 TL ödeneğin 641.304.809,65 TL'si, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinde 105.647.000,00 TL ödeneğin 103.404.130,90 TL'si, mal ve hizmet alımı giderlerinde 114.874.042,15 TL ödeneğin 104.207.605,44 TL'si, cari transferlerde 33.073.753,76 TL ödeneğin 31.822.073,69 TL'si, sermaye giderlerinde 119.062.487,00 TL ödeneğin 51.943.612,99 TL'si harcanmıştır.

Üniversite tarafından 2023 yılında; Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Erasmus Değişim Programı, Kalkınma Ajansı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı destekleri ile Avrupa Birliği hibelerinden toplam 38.993.600,18 TL bütçe dışı kaynak kullanılmıştır.

2023 yılı bütçe gelirleri tahmin ve gerçekleşme bilgileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşmesi

Gelir Türü	Gelir Tahmini (TL)	Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.562.000,00	17.418.173,41	679,87
Alınan Bağış ve Yardımlar	677.382.000,00	922.754.248,00	136,22
Sermaye Gelirleri	-	-	-
Diğer Gelirler	11.400.000,00	20.156.677,74	176,81
Toplam	691.344.000,00	960.329.099,15	138,91
Gelirlerden Ret ve İadeler (-)		124.261,10	
Net Toplam	691.344.000,00	960.204.838,05	138,89

2023 yılı bütçesine göre tahmin edilen bütçe geliri 691.334.000,00 TL olup Üniversitenin yıl sonunda net bütçe geliri 960.204.838,05 TL olarak gerçekleşmiştir.

Dönem faaliyet geliri 1.089.878.685,89 TL, gelirlere indirim, iade ve iskonto toplamı 124.261,10 TL ve faaliyet gideri 1.087.659.620,67 TL olan Üniversite, 2023 yılını 2.094.804,12 TL olumlu faaliyet sonucu ile tamamlamıştır.

Üniversite özel bütçesi dışında bulunan;

Döner Sermaye İşletmesinin 2023 yılı faaliyet gelir toplamı 44.411.179,39 TL, gider toplamı 35.023.189,45 TL olarak gerçekleşmiş ve dönem 9.387.989,94 TL net kâr ile tamamlanmıştır.

Üniversite bünyesinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın 02.08.2023 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu Kararı doğrultusunda, 08.08.2023 tarih ve 26 sayılı Üniversite Yönetim Kurulu Kararı ile Teknoloji Transfer Ofisi Anonim Şirketi kurulmasına karar verilmiş; 09.11.2023 tarih ve 10954 sayılı Ticaret Gazetesi'nde yayımlanarak kurulum tamamlanmıştır. Taahhüt edilen 3.000.000,00 TL sermaye tutarı şirket hesabına aktarılmıştır.

Ayrıca Üniversitenin 48.000.000,00 TL sermayeli ATAP Anonim Şirketinde % 0,00125 oranında 600,00 TL değerinde, 5.590.711,97 sermayeli Seramik Araştırma Merkezi Anonim Şirketinde ise %47,5 oranında 2.655.588,19 TL değerinde ortaklığı bulunmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu maddesi gereğince genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde uygulanacak muhasebe ve raporlama standartları, uluslararası standartlara uygun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde; Sayıştay Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve diğer ilgili kuruluş temsilcilerinin katılımıyla oluşturulacak olan Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından

belirlenmektedir. Dolayısıyla genel yönetim kapsamında olan üniversitelerin muhasebe ve raporlama standartları Kurul tarafından belirlenen kurallara tabidir. Kamu İdaresi ayrıca adı geçen Kanun'un 80'inci maddesinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye istinaden Bakanlığın hazırladığı düzenlemelere tabi olup bu kapsamda çıkarılan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ndeki muhasebe ilkeleri ile hesap planını kullanmakta, mali tabloları hazırlamakta ve Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre mali işlemlerini muhasebeleştirmektedir.

Özel bütçeli bir idare olan Üniversitede, tahakkuk esaslı muhasebe sistemi kullanılmaktadır. Üniversitenin muhasebe işlemleri Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne tabi olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının Bütünleşik Mali Kontrol Yönetim Sistemi Web Tabanlı Otomasyon Sistemi üzerinden yürütülmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden denetime sunulanlar aşağıda sayılmakta olup denetim, bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetime sunulan belgeler:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç

kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun uyarınca iç kontrol sistemi; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

İç kontrolün işleyişi ile ilgili ayrıntılı hükümler, 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan rehberlerle belirlenmiştir. 2023 yılı denetimi kapsamında, mezkûr mevzuat çerçevesinde, Üniversite iç kontrol sistemi aşağıdaki şekilde değerlendirilmektedir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları kısmen belirlenmiştir. İç kontrol standartlarına uygun olarak Personel Daire Başkanlığından mali işlemlerle ilgilenen birimlere zamanında ve düzenli olarak personel ödemelerine veri teşkil eden belgelerin gönderilmesini sağlamaya yönelik yazılı prosedürlerin belirlenmesi gerekmektedir.

İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları; kurumsal kültürün oluşması için kurumda geçerli olacak etik kuralların belirlenmesi ve uygulanmasıyla ilgili olarak; Yükseköğretim Kurulları Etik Davranış İlkeleri Eskişehir Teknik Üniversitesine “Eskişehir Teknik Üniversitesi Mensupları Etik Davranış İlkeleri” olarak uyarlanmış ve Senato Yönetimine onay için sunulmuştur. Etik Davranış İlkeleri 03.05.2023 tarihli ve 9/3 sayılı Senato kararı ile belirlenmiş olup, yayımlanarak uygulamaya

konulmuştur.

Eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri için çalışmalar planlanma aşamasındadır. Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası eksiktir, buna karşın yürürlükteki mevzuata göre işlem yapılmaktadır. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı, içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare, iç kontrol risklerinin tanımlanmasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber risklerin sistematik olarak değerlendirilmesi açısından bu çalışmalar yeterli değildir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar ise başlangıç aşamasındadır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından iş süreçleri hazırlanarak süreçlerde yetkili ve sorumlu olanlar belirlenmiş ve personele duyurulmuştur. Yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik, kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu İdaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde, iç denetçi kadrosu tahsis edilmiş ancak atama yapılmadığından iç denetim birimi kurulamamıştır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması da bu sebeple mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Eskişehir Teknik Üniversitesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmazlara Ait Değer Artırıcı Harcamaların İlgili Varlığın Kayıtlı Değerine Eklenmemesi

Taşınmazlara ait bakım ve onarım niteliğindeki değer artırıcı harcamaların, ilgili varlığın kayıtlı değerine eklenmediği tespit edilmiştir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap grubunda yer alan “Hesap grubuna ilişkin işlemler” başlıklı 170'inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde; maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplanmasında dikkate alınacağı ve bunlar dışında maddi duran varlıklar için yapılan her türlü normal bakım, onarım ve harcamaların gider olarak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan “Amortisman ve Tükenme Payları” konulu 47 sıra No.lu Genel Tebliğ'in “Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları” başlıklı 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında; Kamu İdarelerine

Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'te yer alan taşınmazlar için 114.000,00 TL'yi aşan ve değer artırıcı harcama olarak kabul edilen giderlerin ilgili duran varlığın maliyetine ekleneceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda, taşınmazlar için 114.000,00 TL'yi aşan bakım, onarım, tamir mahiyetindeki harcamalardan değer artırıcı nitelikte olanların 630 Giderler Hesabı yerine ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine eklenmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, maddi duran varlıklar için yapılan harcamaların değer arttırıcı harcama kapsamında yapılmadığını belirtmekle birlikte, söz konusu harcamaların (asansör ve asansör kovanı enjeksiyonu yapımı, çatı tadilatı, binalara yapılan bakım ve tadilat vs) maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran harcamalar olduğu açıktır.

Sonuç olarak Üniversitede 2023 yılında yapılan bakım ve onarım harcamalarından varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini ve sağlanan faydayı artıran 875.900,00 TL'nin ilgili duran varlıkların kayıtlı değerine eklenmeyerek giderleştirilmesi sonucunda; bilançoda 252 Binalar Hesabında 875.900,00 TL eksiğe, 630 Giderler Hesabında ise aynı tutarda fazlaya neden olunmuştur.

BULGU 2: Üniversitenin Davalardan Kaynaklanan Borçlarının ve Yükümlülüklerinin Mali Tablolara Yansıtılmaması

Üniversitenin mülkiyetindeki taşınmazlardan bazıları için kamulaştırılmaksızın el atıldığı iddiasıyla açılan ve tazminat talep edilen davalar bulunmakta olup bu davalara ait yükümlülüklerin mali tablolarda gösterilmediği anlaşılmıştır.

19 No.lu Devlet Muhasebesi Standardında yükümlülük doğuran geçmişteki bir olay, sorumluluk doğuran olay olarak adlandırılır. Sorumluluk doğuran olay ise bir kurum ya da kuruluşu, yükümlülüğü yerine getirmesi dışında gerçekçi bir alternatifte sahip olmadığı bir durumla karşı karşıya bırakan, açık veya zımni kabulden doğan bir yükümlülük getiren olaydır. Bir olayın sorumluluk doğuran olay olarak nitelendirilmesi için, kurum ya da kuruluşun söz konusu olayın doğurmuş olduğu yükümlülüğü yerine getirmekten daha gerçekçi bir seçeneğinin olmaması gerekir. Sözü edilen durum sadece yükümlülüğün yerine getirilmesinin kanunen zorunlu olması veya olayın (kurum ya da kuruluşa ait bir olay da olabilir), söz konusu kuruluşun ilgili yükümlülüğü yerine getireceğine dair diğer taraflar nezdinde geçerli beklentiler yarattığı, zımni kabulden doğan bir yükümlülük olması durumlarında oluşur. Yükümlülük ise geçmişteki işlem ve olaylardan doğan ve ödenmesi sonucunda, idarenin ekonomik kaynak ve değerlerinde

azalma gerçekleşmesi beklenen, idareye ait mevcut borç ve sorumluluktur.

19 No.lu Standartta mali tabloların, kuruluşun gelecekteki olası mali durumuyla değil raporlama tarihindeki mali durumuyla ilgilendiği, bu nedenle, gelecekte faaliyete devam etmek için katlanılacak maliyetler için karşılık ayrılmayacağı, mali durum tablosunda yer alan yükümlülüğün sadece raporlama tarihi itibarıyla mevcut olan yükümlülük olduğu belirtilmiş, karşılık olarak mali tablolara yansıtılan tutarların, kurum ya da kuruluşun gelecek dönem faaliyetlerinden bağımsız, geçmiş dönemlerde oluşmuş olaylardan kaynaklanan yükümlülükler olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Standartta şu koşulların varlığı halinde karşılıkların mali tablolara yansıtılacağı yer almakta olup bunlar;

- 1) Geçmiş bir olaydan kaynaklanan açık veya zımni bir yükümlülüğün bulunması,
- 2) Yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda veya hizmet sunumu potansiyeli içeren kaynakların kurum ya da kuruluşun çıkmasının muhtemel olması,
- 3) Yükümlülük tutarının güvenli bir biçimde tahmin edilebiliyor olmasıdır.

Yukarıda yer verilen Devlet Muhasebe Standardındaki açıklamalar uyarınca, kamulaştırmamız el atma davalarına konu olup sonucu kesinleşenlerle ilgili doğmuş ve ödenecek hale gelmiş borçlarının yanı sıra, aynı konuda devam eden davaları nedeniyle kaynaklarında azalma gerçekleşmesi beklenen, dolayısıyla karşılık ayrılması gereken borç ve sorumlulukları bulunmaktadır.

19 No.lu Standarda göre karşılıklar; mevcut bir yükümlülük olduklarından ve yükümlülüğün ifası için ekonomik fayda veya hizmet sunumu potansiyeli içeren kaynakların kurum ya da kuruluşun çıkması gerekeceğinden, yükümlülük olarak muhasebeleştirilmelidirler.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde 379 ve 479 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesaplarının niteliğine ilişkin hükümler ihtiva eden 293 ve 344'üncü maddelerinde kamu idarelerinin; geçmişteki bir olay sonucunda, kontrolünde olmayan gelecekteki belirsiz olayların gerçekleşmesi ya da gerçekleşmemesi ile teyit edilebilecek olan ve ekonomik bir fayda veya hizmet potansiyeli içeren kaynakların çıkışı güvenilir ve gerçekçi bir şekilde ölçülebilen yükümlülükleri için ayrılan karşılıklardan kısa-uzun vadeli olan ve Yönetmelikteki diğer hesaplarla ilişkilendirilmeyenlerin bu hesaplara kaydedeceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresince, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli işlemin yapıldığı belirtilmiştir. Ancak, bulgu konusu hususa yönelik 2024 yılında yapılan kayıtların 2023 yılı dönem sonu mali tablolarındaki hatayı düzeltici bir etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Yönetmelik'in sözü edilen hükümleri uyarınca yukarıda açıklanan taşınmaz davalarından kaynaklı olup içeriği tazminat ödenmesi veya kamulaştırma bedeli olsun ya da olmasın, Üniversite aleyhine açılıp devam eden davalara ait yükümlülüklerin 379 ve 479 Hesapları ile mali tablolarda gösteriminin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 3: Satılan Hurdaların Kayıtlı Değerleri Üzerinden Hesaplardan Çıkarılmaması

Kırılma, bozulma veya eskime gibi nedenlerle kullanılamayacak veya tüketilemeyecek hale gelenler ile kullanılma olanağını yitiren maddi duran varlıklardan Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ Hurda İşletmesi Müdürlüğüne satılan hurdaların hesaptan çıkarılmadığı görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 215'inci maddesinde; Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında kayıtlı stok ve varlıklardan satılmak suretiyle elden çıkarılanların, bir taraftan kayıtlı değeri bu hesaba, satış bedeli ile net değeri arasındaki olumlu fark 600 Gelirler Hesabına alacak, satış bedeli 100 Kasa Hesabı veya 102 Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara, ayrılmış olan amortisman tutarları 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına, satış bedeli ile net değeri arasındaki olumsuz fark 630 Giderler Hesabına borç; diğer taraftan satış bedeli 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Üniversitenin 600 Gelirler Hesabının incelenmesinde; 2023 yılında 615,60 TL tutarında hurda satış geliri elde ettiği tespit edilmiştir. Satılan hurdanın; kayıtlı değeri üzerinden 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına alacak, 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç yazılmak suretiyle kayıtlardan düşülmesi gerekmektedir. Ancak bu kayıtların yapılmaması elden çıkarılan malzemenin fiilen hurdalıkta olduğu, bir başka ifadeyle 2023 yılı bilançosuna da yansdığı üzere ambarda 949.480,49 TL tutarında hurda bulunduğu gibi bir sonuca sebep olmaktadır.

Kamu İdaresince, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli işlemin yapıldığı belirtilmiştir. Ancak, bulgu konusu hususa yönelik 2024 yılında yapılan kayıtların 2023 yılı dönem sonu mali tablolarındaki hatayı düzeltici bir etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, maddi duran varlıklardan çıkarılıp Makine ve Kimya Endüstrisi Hurda İşletmesi Müdürlüğüne satılan hurdaların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına alacak, 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmemesi kayıtlı değer kadar hataya sebep olmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tebirlerin Alınmaması

Üniversite tarafından işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmaması nedeniyle yıllık izinlerinin biriktiği ve söz konusu kişilerin yıllık izinlerini kullanmak yerine emekli olduklarında son ücretleri üzerinden karşılığını almayı tercih etmeleri sonucu İdareye ek mali külfet oluşturulduğu görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de, yıllık izinlerin kullanımı konusunda Kanun'a paralel bir düzenleme yapılmıştır. Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde, bu izne ait ücreti ödemeyen, izin kullandırmayan veya eksik kullandıran

işveren/işveren vekiline, bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2023 yılında 1.683,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeye göre, işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler.

İdarelerin de düzenli olarak yıllık izinleri kullandırmaları gerekmektedir. İşçilerin emekli olmaları halinde veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuatı gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmektedir. Kullanılmayan yıllık izinlerin karşılığı olarak yapılacak ödeme en son ücreti üzerinden olacağı için, işçiye yüksek miktarda ücret ödemesi yapılacaktır. Bu uygulama da işçilerin yıllık izinlerini kullanmak yerine son ücretleri üzerinden karşılığını almayı tercih etmelerine neden olmaktadır. Ancak belirtilen uygulama, idarelerin daha fazla mali külfet yüklenmeleri anlamına gelmektedir: Zira, anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda, idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ödeyebilecek; ayrıca, biriken yıllık izinlerin ücrete dönüşmesi halinde idareler açısından yüksek miktarda ödeme yapma söz konusu olacaktır.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespitlere katılmış olup, konuya ilişkin çalışmaların başladığı bilgisi verilmiştir.

Sonuç olarak Üniversitenin personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmadığı ve bu nedenle de Üniversite bünyesinde çalışan 463 işçinin toplam 12.154 gün kullanılmamış yıllık izni bulunduğu tespit edilmiştir.

BULGU 2: Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerine Ait Nihai Projelerin Bir Kısımının Yükleniciler Tarafından Hazırlanmaması ve Hazırlanan Nihai Projelerin Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması

Yapım işlerinin geçici kabulü sonrasında nihai projelerin yüklenicilere hazırlanmadığı ve 260 Haklar Hesabında izlenmediği tespit edilmiştir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 11'inci maddesinin yedinci fıkrasında; uygulama projelerinin geçici kabul yapıldıktan sonra ister idarece verilmiş ister yüklenici tarafından hazırlanarak idarece onaylanmış olsun, uygulama sırasında yapılmış değişiklikleri de içeren ve işin bitmiş durumunu gösteren nihai

projelere dönüştürülerek yüklenici tarafından bedelsiz hazırlanıp orijinallerinin idareye teslim edileceği düzenlenmiştir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar" başlıklı 192'nci maddesinin birinci fıkrasında; maddi olmayan duran varlıklar hesap grubunun herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve kamu idarelerinin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ve belli koşullar altında hukuken himaye gören haklar gibi varlıklar, bunlar için hesaplanan birikmiş amortismanlar ile ayrılan değer düşüklüğü karşılıklarının kaydı için kullanılacağı, Yönetmelik'in "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 193'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; edinilen maddi olmayan duran varlıkların maliyet bedeli ile bağış veya hibe olarak edinilenlerin ise değerlendirilmesi yapıldıktan sonra hesaplara alınacağı, 260 Haklar Hesabının niteliğine ilişkin 194'üncü maddesinde; haklar hesabının bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı, "Hesabın işleyişi" başlıklı 195'inci maddesinde ise bedelsiz olarak intikal eden hakların tespit edilen değerleri üzerinden 260 Haklar Hesabına borç ve 600 Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği, düzenlemeleri yer almaktadır.

İlgili mevzuat hükümleri uyarınca, bedelsiz dahi olsa kamu idaresinin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan, belli ölçüde yararlanılan ya da yararlanılması planlanan ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan plan ve proje gibi değerler edinme tarihindeki tespit edilen bedelleri ile 260 Haklar Hesabında izlenmelidir.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespitlere katılmıyış, konuya ilişkin azami dikkatin gösterileceği bilgisi verilmiştir.

Sonuç olarak Üniversitede geçici kabulü yapılan yatırımlara ait nihai projelerin bir kısmının yükleniciler tarafından Üniversiteye hiç sunulmamış olduğu, sunulanların ise bedellerinin tespit edilip mali tablolarda izlenmediği görülmüştür. Söz konusu durum yukarıda anılan mevzuat hükümleriyle örtüşmemektedir.

BULGU 3: Teknik Şartnamede Marka ve Model Belirtilmesi

Bilimsel araştırma projeleri kapsamında doğrudan temin yöntemiyle yapılan bazı alımlarda (bilgisayar, laptop) teknik şartnamede ya marka/model belirtildiği ya da belirli bir ürünü tanımlayan özelliklere yer verildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda oldukları düzenlenmiştir.

Kanun'un "Harcama talimatı ve sorumluluk" başlıklı 32'nci maddesine göre harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun ve diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur.

Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (i) bendi ile "Gelirler ve ödeneklerin kullanımına ilişkin ilkeler" başlıklı 12'nci maddesinin (ç) bendi uyarınca ön ödeme alınarak yapılan alımlar hariç olmak üzere bilimsel araştırma projeleri kapsamında yapılacak mal ve hizmet alımına yönelik harcamalarda, 01.12.2003 tarihli ve 2003/6554 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İstisnalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (f) bendi ile geçici 4'üncü maddesine istinaden yürürlüğe konulan 01.12.2003 tarihli ve 6554 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Esaslar'ın "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinin ilk fıkrasıyla üniversite ve yüksek teknoloji enstitüleri, Esaslar'a göre yapılacak ihalelerde, saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu tutulmuşlardır.

Esaslar'ın "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde, "Doğrudan temin" ihtiyaçların, İdare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usul olarak tanımlanmıştır.

Aynı Esaslar'ın "Uygulanacak ihale usulleri" başlıklı 18'inci maddesiyle "Doğrudan temin" bir ihale usulü olarak belirlenmiştir. Yine aynı Esaslar'ın "Doğrudan temin" başlıklı 21'inci maddesinde;

"Aşağıda belirtilen hallerde yaklaşık maliyet tespit edilmeden ihtiyaçlar doğrudan temin usulü ile alınabilir.

(...)

d- Yükseköğretim Kurulu tarafından, bu ihale usulünün uygulanmasına ilişkin olarak tespit edilecek parasal limiti aşmayan mal ve hizmet alımları.

(...)

(d) ve (g) bentlerinin uygulanması halinde, ihale komisyonu kurulmadan satın alma birimince piyasa araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir.

(...)”

hükümlerine yer verilmiştir.

Buna göre; yükseköğretim kurumlarının, bilimsel araştırma projeleri ihtiyaçları doğrultusunda Esaslar’ın 21’inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre doğrudan temin usulüyle yapacakları mal ve hizmet alımlarında teknik şartları önceden belirlemeleri ve piyasa araştırması yapmaları gerekmektedir.

Yapılacak piyasa araştırmasında idareler, saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla yükümlüdürler.

Konu ile ilgili olarak yapılan denetimlerde, bilimsel araştırma projeleri kapsamında bilgisayar, laptop alımı işinde teknik şartnamede marka, model belirtildiği; bazı markaların patentli işlemcilerinin, ürünün patentli teknik özelliklerinin adı belirtilmek suretiyle belirli marka ve modellerin tercih edilmesinin önünün açılarak alımın yapıldığı görülmüştür.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespitte katılmış, teknik şartnamelerde marka/model veya belli bir firma ürününe yönelik özellik ve tanımlamaların önüne geçilecek taramaların yapılacağı, talep edilecek ürünlerin teknik özelliklerini belirtirken ürünlerin seçilmesinde birçok markayı kapsayıcı teknik kriterlerin yer alması sağlanacak tedbirlerin alınacağı bilgisi verilmiştir.

Sonuç olarak; ihalelerde rekabetin sağlanabilmesi için, bilimsel araştırma projelerinde doğrudan temin yöntemiyle yapılan satın almalara ait şartnamelerde, belli bir marka/modele veya belli bir firmaya yönelik olacak nitelikte özellik ve tanımlamalara yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 4: Tek Kaynaktan Temin Edilen Mal ve Hizmetlere İlişkin Mevzuatın Öngördüğü Araştırmaların Yapılmaması

4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında yapılan alımda, mevzuat gereği düzenlenen tek kaynaktan temin edilen mallara/hizmetlere ilişkin formda yer alması gereken zorunlu bilgilerin yer olmadığı ve bu tür alımlarda gereken detaylı araştırmaların yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 22.1.1.5'inci maddesinde; 04.03.2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan İhale Uygulama Yönetmeliklerinde 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında idarece yapılacak alımlarda kullanılmak üzere "4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin (a), (b), (c) Bentleri Kapsamında Tek Kaynaktan Temin Edilen Mallara/Hizmetlere İlişkin Form" un yer aldığı belirtilmiştir.

Buna göre ihtiyacın gerçek veya tüzel tek kişiden yapılma sebeplerinin ayrıntılı şekilde ortaya koyulacağı, Kanun'un 22'nci maddesinin ilgili bentlerinde belirtilen hükümlerin uygulanabilir olmasını sağlayan sebeplerin detaylı olarak yazılacağı, bunlara ilişkin belgelerin de anılan forma ekleneceği belirtilmiştir.

İlgili formlar incelendiğinde ise (KİK022.0/M ve KİK021.0/H) kamu idaresinin ihtiyaç konusu mal veya hizmetin niteliklerini tarif etmesi, ihtiyacın neden sadece özel bir hakka sahip gerçek veya tüzel tek kişiden karşılanabileceğini detaylı olarak yazması, fiyat araştırması yapması, yaklaşık maliyetin tespitinde hangi metotların uygulandığını açıklaması ve bu hususlara ilişkin bütün belgeleri forma eklemesi gerektiği görülmektedir.

Yapılan incelemede; Üniversite tarafından tek kaynaktan yapılan alımlarda ilgili formun düzenlendiği ancak yukarıda belirtilen unsurlara formlarda hiç yer verilmediği görülmüştür. Ödeme bedeli belirlenirken de sadece alım yapılacak tek kaynağın teklifi dikkate alınmakta ve yaklaşık maliyet tutarı da bu tutara denk olmaktadır. Ayrıca tek kaynaktan satın alınacak mal veya hizmetin ilgili tek kaynak tarafından diğer gerçek veya tüzel kişilere satışına ilişkin faturalara yansıyan fiyatlar, ilgili tek kaynağın internette veya sair şekilde ilan ettiği katalog fiyat tarifesi, diğer kamu/özel kurumlar da dâhil daha önce alım yapılmış ise TÜFE veya döviz cinsinden güncellenen fiyatlar ve ticaret/sanayi odalarından fiyat soruşturulması yoluyla elde edilen fiyatların dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Oysa tek kaynaktan alım yapılırken aynı

mal ya da hizmeti satın alan diğer gerçek ve tüzel kişilerin ödediği bedeller kıyaslanarak piyasa fiyat araştırması yapılması mevzuatın gereğidir.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespite katılmış, 4734 sayılı kanunun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) bentleri kapsamında yapılan alımlarda mevzuatın öngördüğü ayrıntıda tüm araştırmanın yapılması hususunda gerekli tedbirlerin alınacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında yapılan alımlarda mevzuatın öngördüğü ayrıntıda tüm araştırmaların yapılması, açıklayıcı bilgilerin söz konusu formlara eklenmesi ve bu bilgilere dayanak teşkil eden belgelerin forma eklenmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Üniversite Bünyesinde Kiraya Verilen Alanların Bazılarında İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Bulunmaması

Kampüs içerisinde kiralanmış alanların yerinde incelenmesi neticesinde faaliyette bulunan işletmelerin bazılarında işyeri açma ve çalışma ruhsatının bulunmadığı görülmüştür.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, bu Yönetmelik'in amacının, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemek olduğu,

"Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde işyeri açma ve çalışma ruhsatının, yetkili idareler tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verdikleri izin olduğu,

"İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesinde ise, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyerinin açılmayacağı ve çalıştırılmayacağı, işyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemlerin bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmadığı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı,

hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre İdare, müstecirler ile sözleşme imzalandıktan sonra kiraya verilecek alanlarda yürütülecek faaliyetlerle ilgili olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının alınmasını sağlaması ve sözleşme süresi içerisinde işletme ruhsatının iptal edilip edilmediğini kontrol etmesi gerekmektedir.

Mahallinde yapılan denetimlerde Üniversite içerisinde faaliyet gösteren kantin, kafe ve restoranların bazılarında (Porsuk Meslek Yüksekokul kantin ve kafeteryası, Spor Bilimleri Fakültesi kantin ve kafeteryası, kampüs büfe alanı, Yabancı Diller Yüksekokulu çay, kafe, yiyecek ve içecek alanı ile kırtasiye alanı) işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespitlere katılmış olup, konuya ilişkin gerekli çalışmaların başlatıldığı bilgisi verilmiştir.

Bu itibarla, sözleşmenin konusuna giren faaliyetlerin mevzuata uygun olarak temiz ve güvenilir bir şekilde sunumunun yapılabilmesini sağlamak amacıyla İdarenin bu konudaki kontrollerini yapması ve ruhsatı olmayan işyerlerinin ruhsatlarını temin ettirmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ DÖNER
SERMAYE İŞLETMESİ**

2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	22
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	25
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	25
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	25
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ	26
6.	DENETİM BULGULARI.....	26

KISALTMALAR

KİK : Kamu İhale Kurumu

TÜFE : Tüketici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Haklar Hesabına Kaydedilmesi Gereken Tutarların Doğrudan Giderleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Ertesi Yıl Bütçesinden Karşılanmak Üzere Peşin Ödenen Memur Maaş Giderlerinin Zamanında Kapatılmaması

2. Tek Kaynaktan Temin Edilen Mal ve Hizmetlere İlişkin Mevzuatın Öngördüğü Araştırmaların Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Eskişehir Teknik Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. Maddesine Göre Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik kapsamında, 23.12.2018 tarih ve 30634.sayıllı Resmi Gazete'de yayımlanan Eskişehir Teknik Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği ile kurulmuştur.

Döner Sermaye İşletmesi, Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde sayılan ve aşağıda yer verilen faaliyetleri yürüterek gelir elde etmektedir:

a) Yükseköğretim kurumları dışındaki kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerce talep edilecek bilimsel görüş, proje, araştırma ve benzeri hizmetler.

b) Tasarım, plan, proje, harita, fotoğraf, model deneyleri, bakım, onarım, röleve, restorasyon, peyzaj, deney, değerlendirme, ekspertiz, teknik kontrol, kalite kontrol, standartlara uygunluk kontrolü, fizibilite etüdü, sentez, analiz, tetkik, ölçme, ölçü ayarı, kalibrasyon ve diğer mal ve hizmet üretimleriyle bunlara ilişkin işler.

c) Faaliyet alanıyla ilgili olarak her türlü basım ve yayım işleri.

ç) Sportif alanlarda bireysel ve takım olarak performans değerlendirmesi, psikolojik danışmanlık, diyet analiz ve kontrolü, antrenman planlaması, sporcu sağlığını koruma ve geliştirmeye yönelik hizmetler.

d) Havacılık ve uzay alanında; her türlü kurs-seminer düzenlenmesi, bakım-onarım, genel havacılık ve eğitim amaçlı ticari hava taşımacılığıyla bunlara ilişkin işler.

e) Proje hazırlama, rapor verme, bilgisayar hizmetleri, danışmanlık, kültür, sanat, eğitim-öğretim, sertifika, test, anket, tanıtım programlarının; hazırlanması, uygulanması, organizasyonu, ölçme ve değerlendirilmesiyle bunlara ilişkin işler.

f) Kongre, konferans, sempozyum, seminer, panel, kurs vb. bilimsel etkinliklerin gerektirdiği her türlü hizmetler.

Yükseköğretim kurumlarının döner sermaye faaliyetleri çerçevesinde; hizmet sunum şartları ve kriterleri de dikkate alınmak suretiyle personelin ünvanı, görevi, çalışma şartları ve

süresi, eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ve mesleki uygulamalar ile ilgili performansı ve özellik arz eden riskli bölümlerde çalışma gibi hizmete katkı unsurları da esas alınarak yapılan ek ödemelerde, 18.02.2011 tarihli ve 27850 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yükseköğretim Kurumlarında Döner Sermaye Gelirlerinden Yapılacak Ek Ödemenin Dağıtılmasında Uygulanacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik hükümleri uygulanmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Rektörlüğe bağlı çalışan Döner Sermaye İşletmesi; İşletme Müdürlüğü ve Saymanlık Müdürlüğü şeklinde teşkilatlanmış olup gelir getirici birim sayısı 7’dir. İşletme Müdürlüğünde; 1 işletme müdürü, 2 idari memur hizmet vermektedir.

Saymanlık Müdürlüğünde ise Hazine ve Maliye Bakanlığı personeli 1 saymanlık müdürü, 1 saymanlık müdür yardımcısı ve 6 defterdarlık uzmanı ve 1 veri hazırlama kontrol işletmeni bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine bağlı olarak kurulmuş olan döner sermayeli işletmelerin iş ve işlemleri ile bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, sonuçlandırılması, muhasebesi, kontrol ve denetimi ile muhasebe yetkililerinin niteliklerine ilişkin usul ve esaslar, Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Döner sermaye işletme bütçesi adı geçen Yönetmelik’in 4’üncü maddesine göre hazırlanmakta ve üniversite yönetim kurulunun onaylaması ile kesinleşmektedir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünün giderleri elde edilen gelirlerle finanse edilmekte olup 2023 yılında özel bütçeden herhangi bir kaynak kullanılmamıştır.

Başlangıç bütçesinde 25.000.000,00 TL gelir öngörülmüş olup gider bütçesi de aynı tutarda hazırlanmıştır. Yıl içerisinde ek bütçelerle bütçe tahminleri güncellenmiş olup gider bütçesi 48.161.000,00 TL’ye, gelir bütçesi ise 48.161.000,00 TL’ye yükselmiştir.

İşletmenin 2023 yılında 35.023.189,45 TL bütçe giderine karşılık 43.760.132,22 TL bütçe geliri elde ettiği anlaşılmıştır.

İşletmenin gelir tablosunda 44.411.179,39 TL gelir, 35.023.189,45 TL gider gerçekleşmiş olup, dönem 9.387.989,94 TL kârla kapanmıştır.

44.411.179,39 TL tutarındaki gelirlerin; 42.140.861,04 TL'si net satışlar hasılatından, 2.267.619,46 TL'si diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlardan, 2.698,89 TL'si olağandışı gelir ve kârlardan oluşmuştur.

35.023.189,45 TL tutarındaki giderlerin; 15.359.967,50 TL'si satışların maliyetiyle, 14.873.760,69 TL'si faaliyet giderleriyle, 4.789.461,26 TL'si olağandışı gider ve zararlarla ilgilidir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesinin muhasebe ve raporlama işlemleri, Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan hükümlere göre Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulan ve yönetilen Döner Sermayeli İşletmeler Muhasebe Sistemi üzerinden yürütülmektedir.

Adı geçen Yönetmelik'te hüküm bulunmayan hâllerde 5018 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak hazırlanan diğer yönetmelikler ile Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin genel esasları kıyasen uygulanmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden denetime sunulanlar aşağıda yer almakta olup denetim, bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır:

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Gelir tablosu

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç

kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Eskişehir Teknik Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Haklar Hesabına Kaydedilmesi Gereken Tutarların Doğrudan Giderleştirilmesi

Eskişehir Teknik Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi tarafından 260 Haklar Hesabına kaydedilmesi gereken yazılım ve sistem niteliğindeki alımların 740 Hizmet Üretim Maliyeti Hesabına kaydedilmek suretiyle doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 260 Haklar Hesabına ilişkin olarak düzenlenen “Hesabın niteliği” başlıklı 222'nci maddesinde; söz konusu hesabın,

bedeli karşılığı edinilen imtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve ünvan gibi hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Anılan Yönetmelik'in 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabına ilişkin olarak düzenlenen "Hesabın niteliği" başlıklı 226'ncı maddesinde; bu hesabın maddi olmayan duran varlık bedellerinin, yararlanma süresi içinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı belirtilmiştir.

Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin 47 Sıra No.lu Genel Tebliğ'in 6'ncı maddesinde ise tutarına bakılmaksızın maddi olmayan duran varlıklar hesap grubunda izlenen varlıklar için amortisman oranı %100 olarak belirlenmiştir. Başka bir deyişle maddi olmayan duran varlık hesaplarında izlenen varlıklara ait tutarların tamamı varlığın temin edildiği aynı yılın sonunda amorti edilecektir.

Yapılan incelemede; Eskişehir Teknik Döner Sermaye İşletmesi tarafından 2023 yılı içerisinde bilgisayar yazılım programı veya sistem niteliği taşıyan alımlar için toplam 188.800,00 TL tutarında harcama yapıldığı, ancak kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan bu harcamanın 260 Haklar Hesabında izlenmeyip 740 Hizmet Üretim Maliyeti Hesabında muhasebeleştirilerek doğrudan giderleştirildiği görülmüştür. Ayrıca Kurum Bilançosunda 260 Haklar Hesabı hiç yer almadığından söz konusu harcamanın tamamı için ayrılması gereken amortisman da 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabına kaydedilmemiştir.

Kamu İdaresince, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli işlemlerin 2024 yılında yapılacağı belirtilmiştir. Ancak, bulgu konusu hususa yönelik 2024 yılında yapılacak kayıtların 2023 yılı dönem sonu mali tablolarındaki hatayı düzeltici bir etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak söz konusu hatalı muhasebeleştirme işlemi, 2023 yılı Bilançosunda 260 Haklar Hesabı ile 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının 188.800,00 TL tutarında eksik görünmesine sebebiyet vermiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Ertesi Yıl Bütçesinden Karşılanmak Üzere Peşin Ödenen Memur Maaş Giderlerinin Zamanında Kapatılmaması

Bir önceki yıl muhasebeleştirilerek “180 Gelecek aylara ait giderler” hesabında izlenen 01-14 Ocak dönemi memur maaşı ödemelerine ilişkin mahsuplaşma işlemlerinin zamanında yapılmadığı görülmüştür.

Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “180 Gelecek aylara ait giderler hesabının” işleyişinin açıklandığı 149'uncu maddesinde; döner sermaye personeline, ertesi hesap dönemi bütçesinden karşılanmak üzere peşin ödenen aylık ve ücretlerin bu hesaba borç, kesintilerin ilgili hesaplara, ödenen tutarın ise 100 Kasa Hesabı veya 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedileceği; yeni hesap dönemi başında ise ödenen (01 – 14 Ocak dönemi) tutarın bu hesaba alacak, ilgili gider hesabına borç kaydedilerek mahsuplaşma işleminin yapılacağı ifade edilmiştir.

Döner sermaye hesaplarının incelenmesi neticesinde; 2022 yılının Aralık ayında muhasebeleştirilerek 180 Gelecek aylara ait giderler hesabında izlenen 01-14 Ocak dönemi memur maaşı ödemeleri için 2023 yılının başında -Ocak ayında- herhangi bir işlemin yapılmadığı, Ağustos ayında mahsuplaşmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Yukarıda anılan mevzuat hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere, döner sermaye personeline ertesi hesap dönemi bütçesinden karşılanmak üzere peşin ödenen aylık ve ücretler için yeni hesap dönemi başında mahsuplaşma işlemi tamamlanmalıdır.

Mali tabloların doğruluğunun ve güvenilirliğinin sağlanması için ilgili mevzuat hükümlerine uygun hareket edilerek 01-14 Ocak dönemi memur maaşı ödemelerine ilişkin mahsuplaşma işlemlerinin zamanında yapılması gerekmektedir.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespite katılmış, bu konuda gerekli tedbirlerin alınacağı bilgisi verilmiştir.

Sonuç olarak, sözü edilen mevzuat hükümlerine uyulması, muhasebenin dönemsellik ilkesine katkı sağlayacaktır.

BULGU 2: Tek Kaynaktan Temin Edilen Mal ve Hizmetlere İlişkin Mevzuatın Öngördüğü Araştırmaların Yapılmaması

4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin (a) bendi kapsamında yapılan alımlarda, mevzuat gereği düzenlenen tek kaynaktan temin edilen mallara/hizmetlere ilişkin formda yer

alması gereken zorunlu bilgilerin yer almadığı ve bu tür alımlarda gereken detaylı araştırmaların yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 22.1.1.5'inci maddesinde; 04.03.2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan İhale Uygulama Yönetmeliklerinde 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında idarece yapılacak alımlarda kullanılmak üzere "4734 sayılı Kanun'un 22 nci maddesinin (a), (b), (c) Bentleri Kapsamında Tek Kaynaktan Temin Edilen Mallara/Hizmetlere İlişkin Form" un yer aldığı belirtilmiştir.

Buna göre ihtiyacın gerçek veya tüzel tek kişiden yapılma sebeplerinin ayrıntılı şekilde ortaya koyulacağı, Kanun'un 22'nci maddesinin ilgili bentlerinde belirtilen hükümlerin uygulanabilir olmasını sağlayan sebeplerin detaylı olarak yazılacağı, bunlara ilişkin belgelerin de anılan forma ekleneceği belirtilmiştir.

İlgili formlar incelendiğinde ise (KİK022.0/M ve KİK021.0/H) kamu idaresinin ihtiyaç konusu mal veya hizmetin niteliklerini tarif etmesi, ihtiyacın neden sadece özel bir hakka sahip gerçek veya tüzel tek kişiden karşılanabileceğini detaylı olarak yazması, fiyat araştırması yapması, yaklaşık maliyetin tespitinde hangi metotların uygulandığını açıklaması ve bu hususlara ilişkin bütün belgeleri forma eklemesi gerektiği görülmektedir.

Yapılan incelemede İşletme tarafından tek kaynaktan yapılan alımlarda ilgili formun düzenlendiği ancak yukarıda belirtilen unsurlara formlarda hiç yer verilmediği görülmüştür. Ödeme bedeli belirlenirken de sadece alım yapılacak tek kaynağın teklifi dikkate alınmakta ve yaklaşık maliyet tutarı da bu tutara denk olmaktadır. Ayrıca tek kaynaktan satın alınacak mal veya hizmetin ilgili tek kaynak tarafından diğer gerçek veya tüzel kişilere satışına ilişkin faturalara yansıyan fiyatlar, ilgili tek kaynağın internette veya sair şekilde ilan ettiği katalog fiyat tarifesi, diğer kamu/özel kurumlar da dâhil daha önce alım yapılmış ise TÜFE veya döviz cinsinden güncellenen fiyatlar ve ticaret/sanayi odalarından fiyat soruşturulması yoluyla elde edilen fiyatların dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Oysa tek kaynaktan alım yapılırken aynı mal ya da hizmeti satın alan diğer gerçek ve tüzel kişilerin ödediği bedeller kıyaslanarak piyasa fiyat araştırması yapılması mevzuatın gereğidir.

Dolayısıyla Kanun'un 22'nci maddesinin (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında yapılan alımlarda mevzuatın öngördüğü ayrıntıda tüm araştırmaların yapılması, açıklayıcı bilgilerin söz konusu formlara eklenmesi ve bu bilgilere dayanak teşkil eden belgelerin forma eklenmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi tarafından bulguda yer alan tespıte katılmış, dŸzeltme işlemlerine başlanıldığı bilgisi verilmiştir.

Bu çerçevede, kamu idarelerinin ihtiyağlarının temininde mevzuata uyulmasında azami Ÿzen gŸsterilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>